

debla, to je, da v razkladu pride koža cepiča s kožo debela popolnoma v vstrično dotiko, les pa na les, in to treba zato, da se cepič more z deblo lepo zarasti.

Če je deblo prav debelo, moremo dva cepiča vtakniti.

Cepič naj ima po 4 popke (očesa), pod zadnjim pa mora biti vsaj za palec še lesú, da moremo obrezati ga kot zagojzdico.

Cepič vtakne se tako, da spodnje oko (popke) pride na vnanjo stran debela, eno oko pa mora priti nad zemljo, kar je samo po sebi razumljivo, ker iz tega nadzemeljskega popka ima poganjati prihodnja požlahnena trta.

Ko je cepič, kakor je bilo rečeno, pravilno vtaknjen, se poveže s povezo in zamaže, če ne s cepilnim voskom, vsaj pa z ilovico; nekateri dodajajo še priklado mahú, prav tako, kakor se pri cepljenju sadnih divjakov ravna; tega pa pri trtnem cepljenju ni treba. Najbolje povežilo je vrbova bekica, katera ne zgnjuje tako hitro, kakor trak, lipovo ličeje itd.

Tudi zgornje okó, katero je nad zemljo, se v začetku obdà ali pokrije z rahlo, peščeno zemljo, katera brani, da se okó ne posuši. Iz tako rahle odeje pa lahko prerine, ko je ozelenelo.

Predaleč, možje! bi zašel, ako bi hotel tudi vse druge načine cepljenja vam razkladati.

Naj na kratko omenim le še prav praktično cepljenje z nasadom, katero bilo bi priporočeno vredno zato, ker se deblo le malo rani in cepič dobro ter lahko priraste. Le o tem je nekoliko nevarnosti, ker se nasajeni cepič vendar lože premakne, kakor v razklad kot zagojzda vstavljen.

Cepič se pod spodnjim popkom v podobi pravega kota do stržena zareže; od tod se podolgoma navzdol gladko ves les odreže za 2 centimetra na dolgo, potem se cepič tudi od zadej nekoliko poprek odreže. Prav tako se pripravi tudi trtino deblo, katero se povprek v polovičnem pravokotu odreže. Dva centimetra niže se mu naredi povprek zareza tako globoka, da se zadnji konec cepiča popolnoma ž njo vjema. Potem se cepič vtakne, poveže skrbno in trdno, da se ne premakne, in konečno zamaže. *)

Da se ne pohodijo ravnokar pognale mladičice, svetujem, da se krog vsake cepljenke zabijejo kratki količi, kateri kažejo, kje da so trtice. Omeniti moram pa še to, da mora biti nož jako oster, ker le gladka rez bo gotova.

Če smo vse storili, kar smo ravnokar povedali, gotovi smemo biti, da bodo skoro vse trte cepljenke lepo pognale, in to bomo spoznali, da bodo cepiči že v prvem poletju tako močno rastli, kakor navadne trte. Ako pa le slabo poganjajo, nam mora biti to znamenje, da se cepič ni prijel, ampak da je le iz svojih popkov koreninice pognal, kakor sploh vsak vsajen kolč koreninice požene.

V južnih deželah, sploh gorkih legah in plodovitnih zemljah, smemo že v prvem letu na cepljenkah grozdja pričakovati, v drugem letu pa je trta cepljenka že v polni rodovitnosti.

Dragi vinorejci, vrli Metličanje! tukaj imate zaželeni kratki navod po svoji želji. Poskusite in storite vse, kakor sem povedal, in požlahnili boste svoje trsje vam v korist in srečo, česar vam iz srca vošim.

*) Se ve, da s samo besedo se ne more nikdar vse tako jasno povedati, da bi vsak vso stvar popolnem razumel; dejanska učila so pač na vsako stran najboljša. Zato je potrebno, da pride popotni kmetijski učitelj med trtorejce v vinograd, in se ondi pogovarja ž njimi. Pis.

Zarubljenih posestev vničevanje po dolžnikih. *)

Glas do sl. centralnega odbora c. k. družbe kmetijske in do gospodov deželnih in državnih poslancev.

Pomanjkanje denarja in ž njim vred večkratna prodaja zadolženih posestev napravilo je v naših krajih doslej nepoznano nadlogo.

Poprej so se brezvestni dolžniki poprijemali navadnega pomočka, da so premakljivo in nepremakljivo premoženje prepisovali na žene ali na sorodnike, ter tako nezavarovanega upnika kolikor toliko krenili in oškodovali; sedaj pa se vničujejo zarubljena (eksekvirana) posestva z ogromno prekanjenostjo: gozdi se izsekavajo in golijo, poslopja ali njihovo ostrešje in kozoletci se prodajajo in zapravljajo, da! celó sadonosno drevje po vrtilih se posekuje.

Lahko bi navedel 4 eklatantne take slučaje iz obližja Novomeškega.

Kar se tiče iztirjevanja pri premakljivem premoženju, kjer gre navadno za manjše zneske, tu je res upnik (posoditelj) zavarovan, kolikor moč po postavi, ki vsako prodajo zarubljenega blaga kaznuje kot nezvestobo; a več svote naložene na posestva so proti brezvestnemu dolžniku zgolj brez varstva, ker postava ni naprej videla slučaja takega razdiranja (vandalizma).

Ne da bi se jaz stavil za zagovornika zagotovljenim (intabuliranim) upnikom, — to prepuščam njim samim; naj si sami pomorejo po svojih okoliščinah; — jaz kot kmetovalec ogledujem in premišlujem to stvar le iz ozira kmetijstva, in bitko obžalujem škodljive nasledke, ki morajo neobhodno nastati iz tega, ako se resno ne stopi v okom temu početju goljufivih dolžnikov, in ako se ne popravi ta pomanjkljivost v postavi.

Če je bilo prej mogoče, le za sila velike skopuharske obresti dobiti denarja na pósito, ko prejšnja zadolženja niso dopuščala posojila iz hranilnice: bode vsahnil sedaj tudi ta vir in izginil kredit posestvom, dokler je upnik brez varstva zoper omenjeno samovoljnost goljufivega dolžnika. In celó ljudje, kateri bi tako vničena posestva lahkomišno prevzeli, ne bili bi v stanu kmetovati vsled pomanjkanja hoste, včasih tudi brez najpotrebnejega poslopja, ter morali prej ali pozneje omagati; tako pa nastane na strahovit način nov proletarijat (beraštvo).

Gledé na vničevanje gozdov, res da brani to gozdarska postava; toda predno politična gosposka o tem pustošenju kaj izvé, dovršeno je navadno že v malo dneh. In tako ostane upniku, ako je dobil že pravico zarubljenja, le še eksekutivna sekvestracija; to pa izvršiti je redko mogoče, ker se težko dobijo ljudje, ki bi hoteli prevzeti to sitno in težavno opravilo.

Skrajni čas je toraj, da temu nesrečnemu brklanju in ravnanju postava zakliče svoj: **stoj!** — ker omenjeno početje in sleparija zadeva že tudi posestva zastavna (zahipotecirana).

To nam kaže dogodek v Podgori, fare Prečinske. Ko je bila ustavljena eksekucija in sekvestracija vsled doplačanega prvega obroka, pa je pretila zarad izostalega drugega obroka, izsekavale so se med tem hoste „zastavljenega posestva“, neusmiljeno prodajale in raznašala lesena poslopja.

Tukajšnja kmetijska podružnica obrača se zato na centralni odbor c. kr. kmetijske družbe, naj bi se on blagovoljno podviral ter na postavni poti uplival na to, da nam doide postava za varstvo našemu zeló,

*) Nekoliko opazek k pričujočemu sestavku, ki nam ga je gosp. Ogulin poslal, objavimo prihodnjič. Vred.

zeló oškodovanemu blagru — in jaz sem prepričan, da tudi hranilnica bode ozirala se na naše revne razmere.

Ob enem napotujem te vrstice na gosp. Kranjske poslance deželnega in državnega zbora, da bi tudi oni kot zastopniki deželnih inventarov ne prezrli skrbi za kmetijstvo in za obranjenje neogibno potrebnega kredita na stalna posestva.

Novomesto 10. januarija 1877.

Anton Ogulin.

Gospodarske novice.

* *Bolezin na krempljih kuretine, posebno puránov* je bila lansko jesen na nekaterih krajih Koroškega v istem času, ko je med govedi in prešiči razsajala bolezin na parkljih in v gobcu. Na kljunih puránov pa niso nič boleznega zapazili.

Živinozdravniška skušnja.

* *Še nekaj proti driski sesajočih telet.* Vzemi skozi tri dni frišne, čiste studenčnice, ki pa mora o zimskem času, da ni premrzlo, v živinskem hlevu pol ure prestat, pa je vlij vsak dan trikrat: zjutraj, opoldne in zvečer teletu pred sesanjem po en maslic tako v gobček, da jo požre, in prepričal se boš, da ti bo teliček, bodi-si manj ali več star, po tem zdravilu, ki ti ne vinarja stroškov ne prizadene, večidel pred četrtnim dnevom popolnoma ozdravil in zopet živo sesal. To sem večkrat skusil; naj skusijo še drugi!

Josip Zelen.

Šolske stvari.

Denarna kazen v prid ljudski šoli. *)

Pri odborovi seji slov. učit. društva govoril F. Stegnar.

§. 5. šolskega in učnega reda dné 20. avgusta leta 1870. se glasi: „Ako je uboštvo (šolskih otrok) dokazano in otroci iz šole ostajajo zato, ker nimajo oblačila, naj krajni šolski svet skrbi, da to potrebščino pripravijo tisti, katere veže postava.“

Kakor v Ljubljani, isto tako je na deželi, morda tu še več, dosta revnih družin, ki zaradi pomanjkanja revščine svojih otrok redno v šolo ne pošiljajo, niti jim ne kupujejo potrebnega šolskega orodja; taki otroci ne spolnujejo svoje dolžnosti do šole, kakor postava velevala. Dolžnost šolanja je po naših sedanjih zakonih splošna, in za vsacega, in kdor ne uboga, zadene ga ostrom postave. Revščine pa tudi oblast ne more preobladati niti premagati, zato je §. 5. uč. reda jako važna točka naše šolske postave, po tem namreč bi se imele odstraniti vse zapreke, da se povsod in brez izjeme more spolnovati dolžnost v šolo hoditi.

Misliti bi bilo, da z ozirom na te postavne določbe šolskih zamud zaradi revščine po ljudskih šolah ni, a vendar vsak učitelj in neučitelj vé dobro, da je ravno pomanjkanje obleke in potrebnega šolskega orodja dostikrat vzrok slabemu šolskemu obiskovanju in napredku, in da vkljub omenjeni postavni naredbi ne en reven otrok na deželi dosedaj ni rednejše v šolo mogel hoditi zaradi tega, da so mu drugi, to je tisti, katere veže postava, skrbeli za potrebno opravo. Sicer

dobro vemo, da je tu in tam že kako dobro in žrtvoljubno srce kupilo nekaterim otrokom obutve, obleke i. dr. A taki dobrotniki so tako redki, da je prejšnja izjava gledé večine šol po kmetih popolno opravičena, in da pojedine podpore tu ne moremo jemati v poštev, posebno ne, če imamo celo armado revčkov pred očmi, ki jih štejejo vse šolske občine na Kranjskem.

Kje je toraj iskati pomoči?

Menda ne sodimo napačno, ako pravimo, da je vsaka posamesna občina dolžna skrbeti za svoje reveže. Iz občinske blagajnice bilo bi toraj zajemati pomoči, kakor se dobiva tudi podpora onemoglim starčkom in zapuščenim sirotam; a vsaka srenja se revežev boji, in tujca pošiljajo od srenje do srenje, ako le morejo, spravijo ga v njegovo domovino. Navadno tudi srenje nimajo denarja v to na razpolaganje, povikšati občinske dohodke po nakladu na davke pa ni tako lahka stvar, ker se temu vsaka srenja krepko, a tudi ne brez vzroka, zoperstavlja, a občine tudi pri najboljši volji ne morejo s svojim imetjem gojiti toliko človekoljubja, da bi vse lačne v svoji občini nasitile, vse žejne napojile in nage oblekle. Isto tako in tudi še manj pa morejo skrbeti za tiste otroke, katere postava kliče, da bi jim napravljale obleko in zakladale jih s šolskim orodjem. — Kar srenje ne morejo storiti, to so po mestih tu in tam, na pr. pri nas v Ljubljani v roke vzela razna društva; napravljajo se veselice, h katerim se vabijo šolski prijatelji in mladinaljubje. Vse to je lepo, hvale in priznanja vredno, a to vse vendar le še bolje dokazuje, da je težavno izpeljati §. 5. šolskega in učiteljskega reda. — Po mestih se veliko stori za šolsko mladino, a kako je po selskih šolah? Kje jemati novcev za podporo ubogim otrokom? Postava je naložila dolžnost občinam, a odprla ni virov, kjer bi se zajemali dohodki za take namene. Ako se je v resnici hotelo revščini, ki vpliva na šolo, v okom priti, določiti bi se bil moral vsaj en gotov dohodek, in po mojem mnenji bi bil najboljši oni v §. 82. deželne šolske postave pod številom 3 določen.

Glasi se: „Izvanredni dohodki penzijskega zaklada so: 3. kazenski denarji, kateri se vplačujejo vsled kazenskih sodeb šolskih oblasti.“

1. Na tanko mi ni moč povedati, koliki so ti dohodki. Ako računamo za vsak okraj po 50 gold. kazenskega denarja, je od 11 okrajev okoli 600 gold. S to svoto pač ni penzijskemu fondu toliko pomagano, kakor bi bilo to šolstvu na korist. Ako pa na obresti od onih 600 gold. ozir jemljemo, potem je ta pripomoč penzijskemu fondu neznatna, mogoče pa tudi ne toliko potrebna, ker je fond po mojem mnenji že precej velik, troški pa ne veliki. Sicer se sliši, da je mnogo starih učiteljev, ki bodo kmalu šli v počitek; a dokler je pomanjkanje učiteljev, se ne bodo silili v pokoj, a tudi sami se ne bodo šoli odtegovali, dokler jim moči popolnoma ne odrekó. Zato menim, da penzijski fond ne bode tako hitro oslabil, in lahko se odpové dohodkom iz kazenskega denarja.

2. Velike važnosti bi bila ta preuredba, ker bi na deželi vsak sum izginil, da učitelji samo zaradi tega šolske zamude tako vestno zapisujejo in naznanjajo šolski gosposki, da jim več prihaja v penzijski fond. Nasledke denarnih šolskih kazni morajo učitelji najbolj čutiti, ker jih stranke večkrat napadajo in z debelimi psovkami pitajo. — Kaj pa stariši domá v pričo otrok o učitelju govoré, kako škodljivo to vpliva na šolsko disciplino, to se dá komaj misliti. Prva skrb merodajnih krogov morala bi biti, da se vsak sum odstrani, ki učitelja dela krivega, da zadene stranko kaka nezgoda zaradi prestopka šolskih postav. Tu naj bode omenjena tudi ta neprilichnost, da morajo občine same skrbeti

*) Sestavek ta je tudi zunaj učiteljskih krogov prevdarka vreden; zato ga iz „Učit. Tovarša“ vzamemo tudi v naš list.